

MEDIÁLNÍ STUDIA

MEDIA STUDIES

JOURNAL FOR CRITICAL MEDIA INQUIRY

Setkání Východu a Západu: Zpráva z konference IAICS 2019
Dominika Sladká

To cite this article:

Sladká, D. (2019). Setkání Východu a Západu: Zpráva z konference IAICS 2019. *Mediální studia*, 13(2), 207–210.

ISSN 2464-4846

Journal website: <https://www.medialnistudia.fsv.cuni.cz/>

2/2019

SETKÁNÍ VÝCHODU A ZÁPADU: ZPRÁVA Z KONFERENCE IAICS 2019

DOMINIKA SLADKÁ

O populismu, nových médiích i globalizaci promluvili účastníci konference IAICS 2019 (The International Association for Intercultural Communication Studies). Letošní, již pětadvacátý ročník této konference se odehrál ve dnech 12. až 15. července na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně. Vůbec poprvé v historii se tato konference zaměřená na komunikační studia konala v Evropě. Zúčastnilo se jí okolo sta odborníků z dvaceti různých zemí. Mezi nimi byli například účastníci z Číny, USA, Kanady, Turecka, Austrálie, Jihoafrické republiky, Maďarska či Německa.

Asociace IAICS sdružuje odborníky zkoumající různé aspekty komunikace napříč kulturami. Její členové z dvaatřiceti zemí se každoročně setkávají na konferencích, jejichž cílem je vytvořit fórum pro sdílení nápadů a zkušeností výzkumníků z mnoha oborů. Minulý ročník konference se odehrál na chicagské DePaul University v USA a v předchozích letech konferenci hostily například univerzity v Číně, Rusku, Mexiku, Japonsku, Tchaj-wanu nebo Koreji. Výsledky svých bádání členové asociace publikují v časopise organizace *International Communication Studies* (ICS).

Téma letošního ročníku znělo „Východ/Západ: Nové rozpory a nová spojení v realitě politického populismu“. Jak uvádí pořadatelé konference ve výzvě k zasílání konferenčních příspěvků, se

změnami, k nimž dochází v evropských zemích i USA, totiž fenomén populismu a vztahu Východu a Západu nabývá na významnosti. Obyvatelé mnoha zemí pozorují nárůst rasově motivovaných zločinů i stále menší toleranci rozdílů a krajně pravicové a populistické strany zažívají úspěchy v nejedné liberální demokracii. Přestože již uběhlo třicet let od pádu Berlínské zdi, vztah Východu a Západu je stále napjatý. Letošní ročník konference si proto kladl za cíl představit výzkumy těch, kteří rozpory a souvislosti mezi Východem a Západem studují. Jak experti kulturních a komunikačních studií z celého světa pohlízejí na měnící se diskurzy obklopující tento vztah? Jakou roli v něm hrají komunikační technologie? Co je momentálně největší výzvou, s níž se potýkají odborníci na mezikulturní komunikaci? Těmito i dalšími otázkami se zabývaly obsahově velmi pestré příspěvky konference rozdělené do sedmnácti tematických bloků.

Jedním z hlavních bodů programu byla přednáška Davida Morleyho, profesora z Goldsmiths University of London ve Velké Británii. David Morley úzce spolupracoval se sociologem Stuartem Hallem, s nímž prováděl výzkum založený na proslulém modelu kódování a dekódování. Ve svých interdisciplinárních pracích přeložených do dvaadvaceti jazyků se Morley zaměřuje především na nové komunikační technologie, mediální publikum a globalizaci. Na konferenci vystoupil s přednáškou „Území, hranice, zdi a ploty: Politika (ne)hybnosti a (ne)viditelnosti“, v níž se věnoval měnícím se vztahům mezi domovem, národem a komunitou v době, kdy jsou

všechny hranice destabilizovány demografickými procesy i globálními komunikačními technologiemi. Svou řeč Morley začal ohlédnutím se za pádem železné opony, který podle tehdejších komentátorů znamenal konec jedné éry a vítězství liberálního kapitalismu. Optimistické vize, které přinesl počátek 90. let, se však nenaplnily a vize virtuálního světa, v němž materiální geografie nemá své místo, se nestala skutečností. Lidé stále nemohou rozhodovat o svém pohybu, o tom, kam patří a kam je jim dovoleno vstoupit – a to jak v materiálním, tak i virtuálním světě. Stále existují imobilní a politicky téměř neviditelné skupiny populace, zapomenuté menšiny nedotčené všudypřítomnou globalizací – jako příklad Morley uvedl obyvatelé britské průmyslové oblasti Black Country, jejichž „politickou odplatou“ se podle něj stal brexit.

Kromě Davida Morleyho na konferenci přednášel také Don Sparling, jeden ze zakladatelů Brno Expat Centre a jeho hlavní konzultant. Sparling je rovněž průkopníkem kanadských studií nejen v Česku, ale i v celé střední Evropě a autorem bestselleru *English or CzenGLISH?* Na brněnské konferenci vystoupil s keynote přednáškou s názvem „Od přátel k nepřátelům – k přátelům? Češi, Němci a Brno“. Sparling ve svém příspěvku prezentoval případovou studii toho, jak se v období od poloviny devatenáctého století do konce druhé světové války vyvíjel vztah mezi Čechy a Němci žijícími v Brně. Ještě před sto lety byla přítomnost obyvatel německé národnosti ve městě nepřehlédnutelná – názvy ulic byly v češtině i němčině – a i samotná budova, na níž se letošní konference odehrála,

tehdy nepatřila Masarykově univerzitě, nýbrž byla sídlem Německé vysoké školy technické v Brně. V příspěvku Sparling mimo jiné ilustroval, že i dávno po zrušení školy a vymizení německých názvů ulic jsou stopy německé přítomnosti v Brně stále viditelné. Pomocí faktů, anekdot i vlastních zkušeností ze života v Česku Sparling obecenstvu z mnoha zemí přiblížil bohatou historii i vypjaté momenty města, v němž se konference konala.

Na konferenci pronesla keynote přednášku i Marsha Siefert z Central European University v Maďarsku. Siefert se výzkumně věnuje komunikační a kulturní historii. V současné době se zaměřuje především na imperiální telekomunikační sítě devatenáctého století a filmovou diplomacii za studené války. Na konferenci promluvila na téma „Komunikace mezi Východem a Západem v revolučních momentech a její filmové dědictví: New York, Moskva, Peking 1949“. Ve své přednášce se Siefert vrátila do roku 1949, kdy sovětské představitelé vyjeli na konferenci za světový mír v New Yorku a kdy se konaly oslavy úspěšné revoluce v Pekingu. Na tyto dvě události pohlížela skrze filmy režiséra a scénáristy Sergeje Gerasimova, který se jich sám zúčastnil. Prostřednictvím analýzy jeho dokumentárních filmů natočených po návštěvách Pekingu a New Yorku Siefert ukázala, jak lze setkání Východu a Západu interpretovat skrze filmové umění, a osvětlila, jak důležitou roli tato setkání hrála v sovětských snahách o oslovení dvou nejlidnatějších zemí na počátku studené války.

Poslední keynote řečnicí byla Monika Metyková z University of Sussex ve

Velké Británii. Metyková se zabývá studiem médií a demokratizace, diverzitou v médiích, médií v kontextu migrace a politickou ekonomikou médií. Na své alma mater v Brně pronesla příspěvek s názvem „Setkání s ostatními: od šanghajského průkopnického architekta k oživení rodiště Josipa Broza Tita“. Ve svém příspěvku se Metyková věnovala některým výzvám či příležitostem, na které mohou narazit výzkumníci zabývající se „setkáními s ostatními“ – tedy tématem letošní konference – v dnešních socioekonomických a politických podmínkách. Ve svém příspěvku se přitom zmiňovala o dvou důležitých setkáních kultur. Prvním z nich byl příběh architekta jménem Laszlo Hudec, narozeného v Rakousku-Uhersku, jež život zavál do Šanghaje i USA. Dalším příkladem byl příběh čínské podnikatelky Yu Jiang, která nedávno oznámila svůj záměr investovat do zvelebení chorvatského města Kumrovec, rodiště jugoslávského prezidenta Josipa Broza Tita.

Kromě hlavních řečníků na konferenci promluvil na sto odborníků v sedmnácti panelech. V panelu „Východ/Západ a komunikace“ například Kenneth C. C. Yang z The University of Texas at El Paso v USA promluvil o reprezentaci Číny ve světových tištěných médiích. Mezikulturní reprezentací se zabývala i Ying Kong z University College of the North v Kanadě, která posluchačům přiblížila, jak je Západ prezentován v postkoloniálních dílech domorodých a imigrantských spisovatelů a jak se jejich pohled na svět liší od toho západního. Robert W. Vaagan z Oslo Metropolitan University v Norsku a Clyde A. Missier Moerlie z Amsterdam University of Applied

Sciences v Nizozemsku v panelu „Média a politika“ promluví o vzestupu populistické rétoriky extrémní pravice v Norsku a Nizozemsku. V sekci „Kultura a kulturní identita“ vystoupila například Tünde Bajzát z University of Miskolc v Maďarsku se svou analýzou vlivu čínských kulturních hodnot na maďarské studenty čínštiny. Program konference obsahoval také celou sekci věnovanou iniciativě Nová hedvábná stezka, v níž například Gökce Özsu z Hacettepe University v Turecku mluvil o tom, jak se o iniciativě hovoří v tureckém mainstreamovém tisku.

Předáním prezidentské funkce konferenci uzavřeli dnes již bývalý prezident asociace IAICS Robert W. Vaagan z Oslo Metropolitan University v Norsku a nová prezidentka Margaret D'Silva z University of Louisville v USA. Na první IAICS konferenci konané v Evropě se tedy s postem prezidenta rozloučil první evropský prezident asociace. Jeho nástupkyně nezapomněla všechny účastníky pozvat na příští ročník konference. Ten se bude konat v její rodné Indii.

Konference IAICS do Česka přinesla velmi aktuální a kontroverzní témata, jakými jsou konflikty, protiklady a spojené mezi východními a západními zeměmi. Na čtyřdenní konferenci se potkali odborníci z mnoha různých disciplín – kromě expertů na mediální a komunikační studia a mezinárodní vztahy přednesli své příspěvky například také literární a filmoví vědci, jazykovědci či filologové. Centrální téma konference tedy bylo možné probrat nejen do hloubky, ale také ho propojovat s dalšími aktuálními tématy, jako

je například feminismus či mediální gramotnost. Mezikulturní obohacování se ale nekonalo jen v prostorách fakulty. Účastníci také měli možnost navštívit Augustiniánské opatství svatého Tomáše na Starém Brně, kde mohli ochutnat lokální speciality a jihomoravská vína za doprovodu živé hudby. Někteří si nenechali ujít ani slavnou vilu Tugendhat či Muzeum romské kultury v Brně. I bohatý doprovodný program přispěl k přátelské atmosféře, která na konferenci panovala. Díky intenzivní socializaci tak vědci měli možnost navázat spolupráci a získat cenné kontakty napříč obory i zeměmi.